

KASE НАРЫҚТАРЫ

Қазақстандық қаржы нарығы үшін 2018 жыл да бір мәнді емес болып шықты: нарық әлемдік экономика қарқынының, сауда соғыстары мен санкциялық режимдердің баяулауы әсерінен қалыптасты, шетелдік инвесторлардың теңгелік активтерге деген қызығушылығының төмендеуі байқалды.

2018 жылдың өзіндік ерекшелігі жыл нарықтардағы көңіл-күй бойынша екі тамаша кезеңге бөлінген өзгермелі сәттің болуы болды. 2018 жылдың бірінші тоқсанында қазақстандық биржалық нарықтың конъюнктурасы 2017 жылдың көңіл-күйін сақтап қалды, бағалы қағаздар нарығындағы қолайлы жағдайдың арқасында теңге бағамының тұрақтануы және банк өнімдерінің пайыздық мөлшерлемелерінің төмендеуі салдарынан біз Қазақстан резиденттері тарапынан да, шетелдік инвесторлар тарапынан да теңгелік биржалық құралдарға деген сұраныстың артқанын байқадық.

Сәуір айының екінші онкүндігінің басталуына дейін Қазақстандық қор индексі 2016 жылы 58 % және 2017 жылы 59 % өсу белгісін бағындырғаннан кейін сенімді көтерілді. 2018 жылдың бірінші тоқсанының қорытындысы бойынша KASE индексі 12,7 % артық болды, салыстыру үшін 2017 жылы осы кезеңде осы көрсеткіш 14,4 %, 2016 жылы – 13,1 % құрады. Бұл ретте, акциялар нарығында қызып кету сезілмеді. Егер өткен жылдары мамыр айында KASE Индексінің дивидендтік төлемдердің дәстүрлі кезеңі аяқталғаннан кейін "екінші тыныс" ашылса және эмитенттердің корпоративтік тарихы оны сенімді түрде жоғары жылжытса, онда есепті жылы KASE индексі ұлттық валютамен қатар әлсіз болды.

Бұдан басқа, KASE индексі KazMinerals құнының 3 800-ден 2 530 теңгеге дейін төмендегені бірнеше шетелдік инвестициялық банктердің 2018 жылдағы мыс бағасына қатысты жағымсыз болжамының жариялануына байланысты (АҚШ пен Қытай арасындағы сауда қақтығысы мен әлемдік сұранысқа¹қысым салдарынан мыстың бағасы шын мәнінде 2018 жылы 20 %-ға төмендеді) және ресейлік Баим мыс кен орнын сатып алғаннан кейін компанияның қарыз жүктемесінің жоғарылауына байланысты айтарлықтай әсер етті. 2018 жылдың қорытындысы бойынша KASE Индексінің мәні 6,6 % 2 304,94-ке дейін өсті.

Биржалық нарықтың барлық секторларындағы операциялардың жиынтық көлемі 372,1 млрд. АҚШ доллары немесе 127,8 трлн теңге. Сауда-саттықтың жиынтық көлемінің теңгелік мәнде 15,6 % және долларлық мәнде 20,4 % төмендегеніне қарамастан, біз бағалы қағаздар нарығы сыйымдылығының біртіндеп ұлғаюын көрсететін бірнеше маңызды оң үрдістерді көрдік.

Сауда-саттық көлемінің сенімді өсуі бағалы қағаздар нарығында байқалды. Жыл қорытындысы бойынша оның мәні 2017 жылдың ұқсас көрсеткішіне қарағанда 41,2 %, яғни, 4,9 трлн теңгеге дейін өсті. Акциялардың және корпоративтік облигациялардың бастапқы және қайталама нарықтарындағы сауда-саттықтың жиынтық көлемі екі еседен астам өсімді көрсетті.

1. Дереккөз: Bloomberg.

Акциялардың қайталама нарығында сауда көлемі 261,8 млрд. теңгеден 539,3 теңгеге дейін өсті. Қайталама нарықтағы мамандандырылған сауда-саттық есебінсіз сауда-саттық көлемі бір жыл ішінде 147,7-ден 431,5 млрд. теңгеге дейін өсті. Индекстік акциялар сауда-саттығының көлемі 48,7-ден 168,4 млрд. теңгеге дейін артты. Акция нарығында сауда-саттыққа қатысушылардың саны, сауда тізімдеріндегі эмитенттер мен бағалы қағаздар саны артты.

Корпоративтік облигациялар нарығында бастапқы орналастыру секторында айтарлықтай өсім байқалды, олардың көлемі 2017 жылы 864,5 млрд теңгеге қарағанда 1 858,2 млрд теңгеге дейін 2 есеге өсті.

Бағалы қағаздар нарығын дамыту үшін маңызды оқиғалар тізбегінде Clearstream халықаралық клирингтік жүйесінде қазақстандық МБҚ есеп айырысу мүмкіндігін алуды атап өту керек, бұл болашақта шетелдік инвесторлардың ағыны есебінен МБҚ нарығының өтімділігіне әсер етеді.

Шетелдік валюта нарығының сыйымдылығы есепті жылы елеулі өзгерістерге ұшыраған жоқ. Шетелдік валюта нарығындағы сауда көлемі 2018 жылы 13,4 трлн теңгеге жетті, бұл өткен жылдың ұқсас көрсеткішінен 9 % немесе 1,1 трлн теңгеге жоғары. Өсу тренді рубль мен теңге валюталық бағамдарына қысым кезеңінде валюта нарығының бірнеше жоғары құбылмалылығымен байланысты болды.

Ақша нарығы салыстырмалы түрде төмендегенін көрсетті. Ақша нарығындағы сауда-саттықтың жиынтық көлемі 19,3 % немесе 26,2 трлн теңгеге 109,5 трлн теңгеге дейін төмендеді. Ақша өтімділігінің қысқаруы институционалдық қатысушылардың валюталық айырбас нарығына қатысуының қысқаруына байланысты болды. 2018 жылы желтоқсан айында жылдық инфляция 5,3 % жетті (2017 жылғы желтоқсанға жылдық -1,8 %). Бұл ретте Ұлттық Банк бір жыл ішінде базалық мөлшерлемені жылдық 9,25 %-ға дейін төмендете отырып, ақша-несие саясатын жұмсарту саясатын жалғастырды. 2018 жылғы 04 маусымдағы отырыс қорытындысы бойынша ол жылдық 9,00 % дейін төмендеді. Табыстылықтың басты бағдарының динамикасы KASE-дегі қысқа мерзімді қарыз алу мөлшерлемелері қозғалысының траекториясын алға тартты. Тиісінше, жыл соңына қарай ақша нарығының барлық индикаторлары төмендегенін көрсетті. Теңге немесе долларлық өтімділіктің өткір жетіспеу кезеңі байқалмады, тиісінше ақша нарығының құралдарына деген сұраныс репо нарығы үшін елеулі өзгерістерге ұшырамады және валюталық айырбас нарығы үшін қысқарды.